

واکاوی عوامل اجتماعی موثر بر گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد

غلامرضا تاج بخش^۱

علیرضا گلی^۲

چکیده

هدف : امروزه گرایش دانش آموزان برای ادامه تحصیل در مدارس سمپاد کاملاً محسوس و مشهود و رو به تزاید است . توجه به عوامل انتخاب این مدارس، محققان را بر آن داشت تا با رویکردی جامعه شناختی ،این گرایش را واکاوی نمایند. از این رو هدف پژوهش حاضر آن است که عوامل اجتماعی موثر بر گرایش به تحصیل دانش آموزان مدارس راهنمایی پسرانه سمپاد استان لرستان در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ مورد بررسی قرار داده است.

روش تحقیق: در این تحقیق از روش مطالعه پیمایشی استفاده گردید. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانش آموزان پسر مدارس راهنمایی پسرانه سمپاد استان لرستان در دو شهر خرم آباد و بروجرد به تعداد ۲۶۰ نفر در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ می باشد. با توجه به تعداد کم جامعه آماری، برای انتخاب حجم نمونه از روش تمام سرشماری استفاده شد. در این تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته برای اندازه گیری مفاهیم و متغیر ها استفاده شده است. در تحقیق حاضر پنج فرضیه مورد بررسی قرار گرفته است. در تجزیه و تحلیل داده ها با توجه به سطوح سنجش از همبستگی های اسپیرمن و پیرسون و کندال و همچنین از رگرسیون گام به گام و تحلیل مسیر به دلیل ارتباط تنگاتنگ با ضریب همبستگی استفاده شده است.

یافته ها : نتایج حاصله از تحلیل نشان می دهد که کارکرد اجتماعی مدارس سمپاد و پایگاه اقتصادی-اجتماعی دانش آموزان و پاداش اجتماعی و دیگران مهم برمیزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد. تنها متغیرمیزان موفقیت برمیزان گرایش به تحصیل فاقد تاثیر بوده است.

^۱ - دانشیار جامعه شناسی دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (نویسنده مسئول). Tajbakhsh @abru.ac.ir

^۲ - کارشناسی ارشد جامعه شناسی

نتیجه گیری: با توجه به یافته ها و تجزیه و تحلیل های به عمل آمده نشان دهنده این واقعیت است که عوامل جامعه شناختی بر میزان گرایش به تحصیلی دانش آموزان در مدارس راهنمایی پسرانه سمپاد استان لرستان تأثیر بسزایی دارد.

کلید واژه ها: گرایش به تحصیل ، مدارس سمپاد ، عوامل اجتماعی، لرستان

مقدمه و بیان مسأله

مدارس ایران از بدو پیدایش نظام آموزشی تاکنون در شرایط مختلف اجتماعی قرار داشته اند، به نحوی که، ابتدا مدارس خصوصی قبل از انقلاب مشروطیت، بوسیله روشنفکران و تحصیل کردگان به اروپا رفته، در تهران بوجود آمد، سپس مدارس میسیونرهای مذهبی که بوسیله روحانیون مسیحی در تهران و بعضی از ایالات بوجود آمد ، پس از آن مدارس که بر اساس قانون اساسی بوجود آمد و تاسیس آنها در سراسر کشور به عهده دولت گذاشته شد. و مدارس عالی که از سال ۱۳۴۵ به بعد، هم سطح دانشگاه با سرمایه بخش خصوصی در سطوح مختلف فنی و علوم انسانی ایجاد شد. با این تطور بالاخره مدارس بعد از انقلاب سال ۵۷ بطور رسمی در دو مقوله مدارس عادی و خاص قرار گرفتند. مدارس خاص که شامل مدارس شاهد، ایثارگران و سمپاد می شد و دارای اساسنامه مجزا شدند و هر کدام از این نوع مدارس تشکیلات مدون خاص خود را یافتند. به دنبال این تفکیک، امروزه نگرش خانواده ها و دانش آموزان متوجه این مدارس شده است و گرایش دانش آموزان، برای تحصیل در این مدارس خصوصاً مدارس سمپاد افزایش یافت. و در نتیجه دانش آموزان گوناگونی از خاستگاههای اجتماعی مختلف، با تفاوت های فردی، خانوادگی، طبقه اجتماعی، قومی و زبانی و... به این آموزشگاهها سرازیر می شوند.

آنچنان که آمارهای رسمی هم نشان می دهند، بطور اعم در ایران و خاصه استان لرستان، فکر ورود به مدارس خاص (مدارس سمپاد، شاهد، نمونه دولتی) ذهن دانش آموزان و والدین آنها را به خود مشغول کرده است و گرایش دانش آموزان برای ادامه تحصیل در مدارس سمپاد کاملاً محسوس و رو به تزاید است.

تب ورود به مدارس سمپاد از پایان کلاس چهارم ابتدایی به آرامی وارد خانواده شده، با ثبت نام دانش آموزان متوسط به بالا از نظر هوشی در کلاس های خصوصی که معلمان و غیرمعلمان راه اندازی کرده اند، شدت این تب روزافزون شده است. بعد از دوران راهنمایی، تلاش دوباره ای برای ورود به دبیرستان های خاص اعم از تیزهوشان و نمونه دولتی در میان این افراد بالا گرفته است و خانواده ها به عنوان پشتیبان مادی و معنوی در این خصوص نقش محرز خود را اثبات نموده اند. به دنبال این نگرش خانواده ها، در سالیان اخیر میزان گرایش دانش آموزان به مدارس خاص آنهم مدارس سمپاد افزایش پیدا کرده است. این گرایش در مدارس راهنمایی نسبت به مدارس عادی ملموس تر است.

با توجه به آمارها، شکاف سالانه میان مدارس سمپاد و مدارس عادی چالش های جدیدی را پیش روی خانواده ها و خصوصا مسئولین خواهد گذاشت. استدلال پژوهشگران در خصوص مسئله بودن موضوع تحقیق، به دلایل ذیل می باشد:

برغم تاکید وزارت آموزش و پرورش مبنی بر سوق دادن دانش آموزان به مدارس دولتی، و تلاش برای ایجاد توازن منطقی بین این آموزشگاهها و مدارس سمپاد، تاکنون این مهم تحقق نیافته است و سالانه شاهد گرایش بیشتری (آنچنانکه در شماردا و طلبین کنکور این مدارس محرز است) هستیم. و این مسئله همچنان گریبان گیر آموزش و پرورش شده است و زمان و هزینه های زیادی را ببار آورده است. عدم تحقق اهداف وزارت آموزش و پرورش در این زمینه، نشان از اتخاذ تصمیمات نه چندان مهم و کارساز را می دهد. و اینکه این تصمیمات ناکارآمد چرا همچنان ادامه می یابد؟ با دقت در اینگونه تصمیمات می توان به این نکته پی برد که توجه به زمینه های جامعه شناختی عوامل گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد، در تاکیدات مسئولین ذیربط مورد اغفال قرار گرفته شده است. که با انجام این تحقیق، برنامه ریزان و دست اندرکاران آموزش و پرورش با ارائه راهکارهای جامعه شناختی، دانش آموزان و خانواده های آنها را همسو با برنامه ها و تدابیر آموزش و پرورش نموده، و مانع تقابل این دو با هم شده، و نهایتا موجبات تعدیل این گرایش را فراهم می سازد.

پیشینه تجربی تحقیق

قلخان‌باز و خدایی (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان تاثیر پایگاه اقتصادی و اجتماعی داوطلبان کنکور بر موفقیت تحصیلی آنها نشان داد داوطلبانی که به پایگاه اقتصادی اجتماعی بالاتر تعلق دارند موفق به کسب رتبه بهتر شدند. همچنین محل سکونت آنها در مناطق مرفه بوده و درآمد ماهیانه خانواده و تحصیلات والدین بالاتر بوده است.

زارع شاه آبادی و بنیاد (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر نابرابری آموزشی در بین دانش آموزان شهر کازرون پرداختند. یافته های پژوهش نشان می دهد که نابرابری آموزشی با متغیرهای نوع مدرسه، وضعیت تحصیلی شخص، ارزیابی دانش آموز از خودش، معدل ابتدایی، معدل راهنمایی و معدل دبیرستان، دفعات مردودی در دوران مدرسه، تعداد افراد خانواده که دارای مدرک دانشگاهی هستند ارتباط معنادار دارد.

یافته های پژوهش فرامرزی و حدادی (۱۳۸۸) با عنوان تعیین وضعیت تحصیلی و رفتاری دانش آموزان دیرآموز نشان داد دانش آموزان پسر دیرآموز مشغول به تحصیل در مدارس عادی از نظر تحصیلی نسبت به دانش آموزان دختر دیرآموز در وضعیت ضعیف تری قرار دارند. همچنین تفاوت بین وضعیت تحصیلی و رفتاری دانش آموزان مرزی و متغیرهای جمعیت شناختی (پایه، جنس، تحصیلات پدر و مادر و وضعیت تحصیلی و رفتاری دانش آموزان اجتماعی، اقتصادی خانواده) معنادار نبود.

سعادت‌مند و همکاران (۱۳۸۵) در پژوهشی با عنوان بررسی نقش عوامل خانوادگی در پیشرفت دانش آموزان استان قم نشان دادند نتایج نشان داد که بین سرسختی روان شناختی، انگیزش پیشرفت تحصیلی، جایگاه مهار، عزت نفس، همسالان و تعداد افراد خانوار با میزان موفقیت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد.

نوغانی (۱۳۸۱) در رساله دکتری خود تحت عنوان تحصیل جامعه شناختی موفقیت در ورود به آموزش عالی کوشیده است تا نقش سرمایه اقتصادی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اجتماعی افراد را در احتمال ورود آنان به دانشگاه نشان می دهد. او بدین نتیجه رسیده است که، بعد از سرمایه فرهنگی، سرمایه اقتصادی خانواده بیشترین سهم را در آزمون سراسری دانشگاه ها (نمره و احتمال قبولی) داشته است. به عبارتی سرمایه فرهنگی و سپس سرمایه اقتصادی خانواده بالاترین تاثیر را در میزان ورود داوطلبان به دانشگاه بر جای می گذارد. (کچوئیان، آقاپور، ۱۳۸۰: ۷).

افشار شریفی (۱۳۸۰) پژوهشی با عنوان « بررسی رابطه پایگاه خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان دبیرستان پسرانه خرم دره زنجان » انجام داد. در این پژوهش سطح تحصیلات، تعداد فرزندان، پایگاه اقتصادی شغل پدر، متغیر مستقل و موفقیت تحصیلی فرزندان پسر متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. روش پژوهش را پیمایشی و پرسشگری معرفی می کند. شیوه نمونه گیری در این پژوهش به صورت نمونه گیری سیستماتیک می باشد. در تجزیه و تحلیل داده ها پژوهشگر به این نتیجه رسیده است که: با احتمال ۹۹٪ می توان قضاوت کرد که رابطه دو متغیر پایگاه خانواده و موفقیت تحصیلی تصادفی نیست و ارتباط معنی داری بین دو متغیر نام برده وجود دارد.

حاضری (۱۳۷۷) در پژوهشی تحت عنوان «مدارس غیر انتفاعی و تحرک اجتماعی» عنوان نمود که مدارس غیر انتفاعی هم از حیث امکانات مختلف آموزشی و هم از بعد کیفیت آموزشی وضعیت بسیار مطلوب تری نسبت به مدارس دولتی داشته اند. لذا تاسیس مدارس غیر انتفاعی صرف نظر از تاثیری که بر سطح و کیفیت مدارس دولتی می گذارد، راهی برای تجلی رسمی نابرابری فرصت های آموزشی می باشد. (کچوئیان، آقاپور، ۱۳۸۰: ۷)

پژوهش دادگر (۱۳۷۵) با عنوان « بررسی رابطه پایگاه اجتماعی - اقتصادی خانواده و نگرش دانش آموزان دختر سال آخر دبیرستانهای دولتی تهران نسبت به ادامه تحصیل در دانشگاه » نشان داد که بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی خانواده دانش آموزان و انتخاب رشته تحصیلی آنها برای ادامه تحصیل رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی خانواده دانش آموزان و نگرش آنها نسبت به ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه شان رابطه نسبتاً قوی وجود دارد یعنی هر چه پایگاه اجتماعی اقتصادی خانواده بالاتر باشد نگرش دانش آموزان نسبت به ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه شان مثبت تر است و بالعکس.

پژوهش طلایی (۱۳۷۲) با عنوان تاثیر قشر بندی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در شهرستان خرم آباد به روشنی تاثیر آشکار نابرابری های اجتماعی، اقتصادی بر آموزش و پرورش بیان شده و قشر بندی به عنوان متغیر مستقل و رشد تحصیلی به عنوان متغیر وابسته منظور شده است. محقق با کمک شاخص هایی چون: تحصیلات، درآمد، شغل به تحلیل داده ها پرداخته و چنین نتیجه گیری کرده است که مردود شدن و تکرار کلاس در ایران قابل توجه است؛ بین میزان همبستگی و رشد تحصیلی با قشر اجتماعی خانواده رابطه وجود دارد.

یافته های نوبختی و حق شناس (۱۳۷۲) در پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر رابطه موفقیت اجتماعی و اقتصادی خانواده بر رشد تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه» نشان داد وضعیت اقتصادی و اجتماعی خانواده و میزان تحصیلات والدین تأثیر بارزی در رشد تحصیلی فرزندان دارد.

یافته های ذوالفقاری (۱۳۷۱) در تحقیقی با عنوان تاثیر هوش و پایگاه اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نشان می دهد که قشر اجتماعی دانش آموزان با بهره هوشی آنان رابطه مثبت داشته است. همچنین قشر اجتماعی دانش آموزان رابطه معنا دار و مثبتی با پیشرفت تحصیلی آنها داشته است. از متغیرهای مربوط به خانواده دانش آموزان، متغیر میزان تحصیلات مادر در مقایسه با تحصیلات پدر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تیز هوش و عادی مطالعه شده تاثیر بیشتری داشته است. ضمن اینکه تاثیر متغیر میزان تحصیلات مادر در هوش دانش آموزان تیز هوش از سایر متغیرهای محیطی بررسی شده بیشتر بوده است. در حالی که شغل پدر دانش آموزان هم در هوش و هم پیشرفت تحصیلی دانش آموزان عادی و تیز هوش مطالعه شده تاثیر داشته است. وجود کتابخانه شخصی در منزل نیز رابطه معنا دار و مثبتی با هوش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مورد بررسی نشان می دهد. حجم خانواده یا بعد خانوار نیز ارتباط معکوسی با هوش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارا بوده است. (زارع، ۱۳۸۲: ۶)

گری فیلدز (۱۹۸۰) در یکی از پژوهش های خود به بحث آموزش و توزیع درآمد در کشورهای در حال توسعه پرداخته است به نظر او نابرابری های مناطق شهری و روستایی از حیث پوشش آموزش و میزان افراد باسواد و بی سواد قابل توجه است و در اکثر کشورهای در حال توسعه مورد بررسی، میزان باسوادی در مناطق شهری نسبت به مناطق روستایی بسیار بالا است و زنان نسبت به مردان، شانس کمتری در دسترسی به آموزش دارند. (پیوندی، ۱۳۷۹: ۶۳)

تحقیقات گروه پژوهشی شارلو (۱۹۹۹) نشان می دهند که هر دانش آموز دارای تاریخ شخصی ویژه ای است که در آن می توان موارد پیوستگی یا گسستگی های متعددی را در لحظات مختلف زندگی وی پیدا کرد. در این تاریخ، لحظاتی وجود دارند (اختلافات خانوادگی والدین، برخورد با معلمان، دیدن یک فیلم و ...) که گاه بر مسیر حرکت دانش آموز تأثیری بسیار جدی می گذارد.

تحقیقات بالنتاین(۱۹۸۹) نتیجه می گیرد که پیشینه ی طبقه ی اجتماعی می تواند به دانش آموزان کمک کند یا مانع پیشرفت آنها شود. بالاترین و پایین ترین طبقات در قشر بندی اجتماعی بسته ترند، وارد شدن به بالاترین طبقه و خارج شدن از پایین ترین طبقه دشوار است. افراد طبقات میانی از تحرک برخوردارند مدارس معمولاً با کودکان طبقه ی متوسط همسویی بیشتری دارند و ارزشها و الگوهای رفتاری طبقه ی متوسط را منعکس می سازند. طبقه اجتماعی دانش آموز را محیط خانه و خانواده تعیین می کند و بازتاب آن در نمرات مدرسه ، موفقیت تحصیلی ، نمرات آزمون هوش ، مردودی ، مدرسه گریزی ، معلق شدن از تحصیل ، نوع تحصیلات متوسطه ، و برنامه های تحصیلی آینده ، مشاهده می شود . طبقه اجتماعی تنها عامل موثر بر موفقیت تحصیلی نیست ، زیرا که در درون هر طبقه اجتماعی ، تنوع و تغییر زیادی وجود دارد. اما ، قطعاً میان طبقه اجتماعی و موفقیت تحصیلی ، رابطه معنی داری وجود دارد . (علاقه بند، ۱۳۸۴: ۱۵۵)

هایمن (۲۰۰۴) در یکی از مطالعاتش به مقوله برابری آموزشی در مقیاس بین المللی اشاره کرده و تاکید می کند که طبق یافته های بسیاری از تحقیقات برابری آموزشی یک متغیر بسیار مهم در موفقیت و پیشرفت دانش آموزان در کشورهای در حال توسعه و فقیر است ، هر چند زمینه اجتماعی - اقتصادی هم نقش در خوری دارد ، به گفته او از حیث هزینه های آموزشی و عمرانی برای هر دانش آموز ابتدایی در بین کشورهای مختلف جهان تفاوت فاحشی وجود دارد . (کچوئیان، آقاپور، ۱۳۸۵: ۷)

بررسی های بیدول و دیگران (۱۹۷۰) نشان داد که پایگاه اقتصادی - اجتماعی بر دسترسی به فرصت های آموزشی تاثیر دارد. بر طبق این تحقیقات، طبقات بالای جامعه دسترسی بیشتری به فرصت های آموزشی داشته و بر عکس طبقات پایین منجمله کارگران و سایر اقشار فرو دست ، برخوردار کمیتری از آموزش دارند. (همان منبع : ۷)

نقد و نتیجه گیری تحقیقات پیشین :

۱- در تحقیقات داخلی که قرابت موضوعی زیادی نسبت به موضوع مورد پژوهش ما دارند ، عموماً زمینه های گرایش جامعه شناختی را در مدارس تایید می کنند و بنا به موضوع مورد پژوهش آنها ، دستاوردهای قابل موجهی برای عملیاتی کردن در آموزش و پرورش دارند ولی بصورت موردی نتوانسته اند دستاوردهای قابل عرضه ای برای متولیان آموزش و پرورش داشته باشند . همچنین در بیشتر این تحقیقات، روش بکاررفته اکثراً متناسب با روش

تحقیق ماست ، اما از این حیث که موضوعات آنها قلمرو مکانی و زمانی خاص خود را دارند ، صرفاً از نظر تشابه روشی می توان از آنها به عنوان پیشینه تحقیق یاد کرد.

۲- در تحقیقات خارجی که مستقیماً به مدارس مربوط هستند ، بیشتر محققان گونه خاصی از زمینه های جامعه شناختی را مورد تحلیل قرار داده اند . با این وجود بطور کلی مجموع متغیرهای به کار رفته در کلیه این تحقیقات، زمینه مناسبی را برای توجه ما بدانها فراهم کرده است. مثلاً برخی از جامعه شناسان بزرگ دنیا (مثل کلمن که نتایج تحقیقاتشان مورد استفاده مدارس کشورهای غربی ، خاصه مدارس کشور آمریکا قرار گرفته) زمینه های اجتماعی و خانوادگی دانش آموزان را در عملکرد تحصیلی و یا بیدول ، تاثیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی را بر دسترسی به فرصت های آموزشی به مراتب موثرتر و مقدم تر بر سایر متغیرها مدارس می داند . اما با این وجود این تحقیقات چون در بستری ملی و بسیار گسترده انجام شده است، در یک مطالعه موردی در کشور ما شرایط ویژه ی خود را می طلبد ، اما با این وجود می تواند پشتوانه تحقیقاتی موجهی برای ما باشد.

چارچوب نظری منتخب

آن چه اساس یک مطالعه اجتماعی را تعیین میکند ، چارچوب نظری است. بر پایه چارچوب نظری محقق در واقع یک زاویه نگرشی را برای خود انتخاب می کند . به عبارت دیگر از طریق چارچوب نظری می توان مشخص کرد که بر روی چه نکاتی باید تاکید کرد و چگونه پدیده مورد نظر را مطالعه کرد. (لهسایی زاده، ۱۳۸۳ : ۲۳)

چارچوب نظری پژوهشگر در این تحقیق بر اساس تلفیقی از نظریات زیرمی باشد:

در نظریه کنش ؛ کارکرد اجتماعی از یک جهت ریشه در نظریات کنشی تالکوت پارسنز دارد که بر رفتار کنشگران و نتایج آنها اشاره دارد و از طرفی ریشه در نظریه کنش کلمن دارد که با تغییراتی ادامه دهنده همان راه کنشی پارسونز می باشد. لذا با توجه به دیدگاههای صاحب نظران مختلف درباره رفتارهای کنشگران (دانش آموزان) در این تحقیق برخی از عوامل و الزامات اجتماعی و همچنین انتظار فایده ، آنها را ترغیب به انجام کنش «گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد» می کند، که در اینجا با توجه به موضوع تحقیق ، کارکردهای اجتماعی مدارس سمپاد را به عنوان عامل مهم و تاثیر گذار در گرایش به تحصیل در این گونه مدارس مد نظر قرار می دهیم.

در نظریه مبادله و تبادل چون تاکید بر تبیین های جامعه شناختی داشته اند و برخی از قضایای آن سنخیت بیشتری با موضوع مورد تحقیق ما دارند برگزیده شده اند. در نظریه مبادله (هومنز و تبادل تلفیقی پیتربلاو) که بر نقش پاداش اجتماعی در تکرار یک عمل و رفتار کنشگران در قبال پاداشها تاکید دارد. پاداشهای اجتماعی که یک شخص دریافت می کند در راستای حمایت هایی است که دانش آموز در جهت رسیدن به اهداف آموزشی از خانواده و دیگران دارد و به همین سبب قابلیت انتخاب چارچوب نظری را دارد.

متغیرمیزان موفقیت برگرفته و مرتبط با نظریه مبادله و قضایای جورج هومنز می باشد که بر نقش موفقیت به عنوان یکی از قضایای چندگانه تاکید می کند.

متغیر دیگران مهم برگرفته از نظریه دیگری به طور اعم (دگرعام) جورج هربرت مید می باشد که در آن بر نقش اعضای خانواده، دوستان، وابستگان و... در گرایش افراد به رفتارهای گوناگون را مورد تاکید قرار می دهد. همچنین این متغیر ریشه در نظریه کنش متقابل اجتماعی بلومر دارد که در آن بر پویایی کنش متقابل اجتماعی بین فرد و جامعه و نتایج آن دو تاکید دارد. نظریه دیگری عام را به خاطر نقش دیگران در جهت دهی به تصمیمات و رفتار دانش آموزان، متناسب و موازی با موضوع تحقیق یافتیم.

نظریه طبقه اجتماعی و نظریه تاثیر عوامل اقتصادی را همسو با پایگاه اقتصادی - اجتماعی دانش آموزان می دانیم. متغیر پایگاه اقتصادی - اجتماعی که برخاسته از نظریات طبقه اجتماعی ماکس وبر و نظریه نابرابری آموزشی جیمز کلمن و همچنین نظریه اقتصادی مارکس می باشد. هر کدام از این نظریات توانسته اند پایگاه اقتصادی و اجتماعی دانش آموزان را در قالب خود جای داده و در گرایش آنها به تحصیل در مدارس سمپاد، توجیهات لازم را داشته باشند. و به همین سبب نقش آنها را در گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد سهیم می دانیم.

روش شناسی تحقیق:

در این تحقیق از روش مطالعه پیمایشی استفاده گردید. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانش آموزان مدارس راهنمایی پسرانه سمپاد استان لرستان در دو شهر خرم آباد و بروجرد به تعداد ۲۶۰ نفر در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ می باشد. با توجه به تعداد کم جامعه آماری، برای انتخاب حجم نمونه از روش تمام سرشماری استفاده شد.

در این تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته برای اندازه گیری مفاهیم و متغیر ها استفاده شده است. پرسشنامه های توزیع شده در بین کلیه دانش آموزان ۲۶۰ مورد بوده اند که ۲۵۵ مورد از آنها جمع آوری گردید و تعداد ۵ پرسشنامه به دلیل مخدوش بودن کنار گذاشته شد و در نهایت بر اساس تعداد ۲۵۵ پرسشنامه تجزیه و تحلیل آماری صورت گرفت . همچنین از طریق نرم افزار Spss به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته شده است. در تجزیه و تحلیل داده ها با توجه به سطوح سنجش از همبستگی های اسپیرمن و پیرسون و کندال و همچنین از رگرسیون گام به گام و تحلیل مسیر به دلیل ارتباط تنگاتنگ با ضریب همبستگی استفاده شده است.

یافته های استنباطی:

در تجزیه و تحلیل داده ها با توجه به سطوح سنجش از همبستگی های اسپیرمن و پیرسون و کندال استفاده شده است ، همچنین از رگرسیون گام به گام به دلیل ارتباط تنگاتنگ با ضریب همبستگی استفاده شده است. تحلیل رگرسیون باعث می شود تا تغییرات متغیر وابسته را از طریق متغیر های مستقل، پیش بینی کرده و سهم هر یک از متغیر های مستقل را در تبیین متغیر وابسته تعیین کنیم.

فرضیه نخست: به نظرمی رسد کارکرد اجتماعی مدارس سمپاد بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد.

برای آزمون فرضیه نخست از جدول دو بعدی برای توصیف اطلاعات و ضریب همبستگی اسپیرمن برای سنجش استفاده نموده ایم که نتایج آن در جدول (۲) آمده است.

۱- زیر ۲/۰ همبستگی ضعیف و ۲ بین ۲/۰ - ۴/۰ همبستگی متوسط ، ۲ بین ۴/۰ - ۷/۰ همبستگی شدید ۲ بالای ۷/۰ همبستگی بسیار شدید . این تقسیم بندی برای آزمون همبستگی فرضیه های بعدی نیز بکار گرفته خواهد شد.

جدول (۲): توزیع درصد پاسخگویان بر حسب میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد به تفکیک

کارکرد اجتماعی

کارکرد اجتماعی	کم	متوسط	بالا	کل	میزان گرایش
کم	۵	۴۷	۸	۶۰	
متوسط	۸	۹۵	۷۹	۱۸۲	
بالا	۰	۹	۴	۱۳	
کل	۱۳	۱۵۱	۹۱	۲۵۵	
Sig= ۰/۰۰۰ R اسپیرمن = ۰/۲۲۶ N= ۲۵۵					

بر اساس داده های تحقیق و با توجه به ترتیبی بودن متغیرها کارکرد اجتماعی و میزان گرایش، برای سنجش رابطه بین آنها و جهت و شدت آن از ضریب همبستگی اسپیرمن (به دلیل برآورده شدن شرایط لازمه برای اجرای آن) استفاده شده است که بر اساس داده های جدول فوق ، با توجه به سطح معنی داری دو دامنه به دست آمده (sig=۰۰۰/۰) که کمتر از میزان معیار است (sig<۰۵/۰) با این وجود فرض H_0 رد می شود و فرض H_1 تایید می شود^۱. و با R=۲۲۶/۰ اسپیرمن و با ۹۵ درصد اطمینان می توان به وجود تأثیر مستقیم و متوسط بین دو متغیر حکم داد.

با توجه به جدول شماره (۲) مشاهده می کنیم که در کارکرد اجتماعی کم ۵ نفر تمایل کمی به گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد دارند و در کارکرد اجتماعی متوسط ۹۵ نفر تمایل متوسطی به گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد را دارند و تنها ۴ نفر با کارکرد بالا بیشترین تمایل به گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد را دارند .

۱- فرض H_0 : متغیر مستقل بر متغیر وابسته تاثیر ندارد. فرض H_1 : متغیر مستقل بر متغیر وابسته تاثیر دارد.

فرضیه دوم : به نظرمی رسد پایگاه اجتماعی و اقتصادی دانش آموزان بر میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد.

جدول (۳): توزیع درصد پاسخگویان بر حسب میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد به تفکیک پایگاه

اقتصادی - اجتماعی

پایگاه اقتصادی-اجتماعی	کم	متوسط	بالا	کل	میزان گرایش
کم	۴	۱۵	۴۱	۶۰	
متوسط	۱۴	۱۴	۱۵۴	۱۸۲	
بالا	۰	۰	۱۳	۱۳	
کل	۱۸	۲۹	۲۰۸	۲۵۵	
<p>Sig=۰/۰۰۲ $R=۱۹۴/۰$ اسپیرمن</p> <p>N=۲۵۵</p>					

بر اساس داده های تحقیق و با توجه به ترتیبی بودن متغیرهای پایگاه اقتصادی - اجتماعی و میزان گرایش، برای سنجش رابطه بین آنها جهت و شدت آن از ضریب همبستگی اسپیرمن (به دلیل برآورده شدن شرایط لازمه برای اجرای آن) استفاده شده است که بر اساس داده های جدول فوق ، میزان ضریب همبستگی اسپیرمن برابر با $R=۱۹۴/۰$ بدست آمده است. حال با توجه به اینکه $sig=۰۰۲/۰$ نتیجه می گیریم که پایگاه اقتصادی - اجتماعی بر میزان گرایش دانش آموزان به مدارس سمپاد تأثیر دارد .

فرضیه سوم : به نظری رسد میزان موفقیت بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد.

جدول (۴): توزیع درصد پاسخگویان بر حسب میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد به تفکیک میزان

موفقیت

میزان موفقیت	کم	متوسط	بالا	کل	میزان گرایش
					کم
کم	۹	۳۵	۱۶	۶۰	۶۰
متوسط	۱۹	۹۹	۶۴	۱۸۲	۱۸۲
بالا	۵	۸	۰	۱۳	۱۳
کل	۳۳	۱۴۲	۸۰	۲۵۵	۲۵۵
Sig=۷۲۶/۰ اسپیرمن R= -۲۲۰/۰ N= ۲۵۵					

براساس داده های تحقیق و با توجه به ترتیبی بودن متغیرها میزان موفقیت و میزان گرایش، برای سنجش رابطه بین آنها و جهت و شدت آن از ضریب همبستگی اسپیرمن (به دلیل برآورده شدن شرایط لازمه برای اجرای آن) استفاده شده است که بر اساس داده های جدول فوق، با توجه به سطح معنی داری دو دامنه به دست آمده (sig= ۷۲۶/۰) که بیشتر از میزان معیار است (sig>۰.۰۵) با این وجود H_0 تایید می شود یعنی میزان موفقیت تاثیری بر میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد ندارد. و با $R = -۲۲۰/۰$ اسپیرمن و با ۹۵ درصد اطمینان می توان به وجود همبستگی ضعیف و معکوس بین دو متغیر حکم داد.

فرضیه چهارم : به نظر می رسد پاداش های اجتماعی بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد.

جدول(۵): توزیع درصد پاسخگویان بر حسب میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد به تفکیک پاداش

اجتماعی

کل	بالا	متوسط	کم	پاداش اجتماعی
				میزان گرایش
۶۰	۴	۲۵	۳۱	کم
۱۸۲	۵۸	۱۱۵	۹	متوسط
۱۳	۴	۹	۰	بالا
۲۵۵	۶۶	۱۴۹	۴۰	کل
Sig=۰۰۰/۰ R=۰/۴۳۸ اسپیرمن N=۲۵۵				

بر اساس داده های تحقیق و با توجه به ترتیبی بودن متغیرهای پاداش اجتماعی و میزان گرایش، برای سنجش رابطه بین آنها و جهت و شدت آن از ضریب همبستگی اسپیرمن (به دلیل برآورده شدن شرایط لازمه برای اجرای آن) استفاده شده است که بر اساس داده های جدول فوق، میزان رابطه خطی بین دو متغیر پاداش اجتماعی و میزان گرایش برابر با ۰/۴۳۸ بدست آمده است در ضمن با توجه به اینکه سطح آزمون را $\alpha=0.05$ در نظر گرفته و میزان $\text{Sig}=0.000$ بدست آمده است می توانیم با مقایسه این دو مقدار فرض صفر یعنی وجود نداشتن رابطه خطی بین دو متغیر تحت بررسی را رد کنیم. و به وجود تأثیر شدید و مستقیم بین دو متغیر حکم داد.

فرضیه پنجم: به نظر می رسد دیگران مهم بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد.

جدول (۶): توزیع درصد پاسخگویان بر حسب میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد به تفکیک

دیگران مهم

دیگران مهم	کم	متوسط	بالا	کل
کم	۸	۴۰	۱۲	۶۰
متوسط	۸	۱۱۹	۵۵	۱۸۲
بالا	۰	۹	۴	۱۳
کل	۱۶	۱۶۸	۷۱	۲۵۵
Sig= ۱۳۰/۰ R=۱۴۰/۰ اسپیرمن N=۲۵۵				

بر اساس داده های تحقیق و با توجه به ترتیبی بودن متغیر دیگران مهم و میزان گرایش، برای سنجش رابطه بین آنها جهت و شدت آن از ضریب همبستگی اسپیرمن (به دلیل برآورده شدن شرایط لازمه برای اجرای آن) استفاده شده است که بر اساس داده های جدول فوق، با توجه به سطح معنی داری دو دامنه به دست آمده (۱۳۰/۰) $\text{sig} =$ که بیشتر از میزان معیار است ($\text{sig} > ۰.۰۵$) فرض یک تایید می شود یعنی متغیر دیگران مهم بر میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد. و $R = ۱۴۰/۰$ اسپیرمن با ۹۵ درصد اطمینان می توان به وجود تأثیر ضعیف و مستقیم بین دو متغیر حکم داد.

تحلیل رگرسیون گام به گام

تحلیل رگرسیون یکی از روش های پر کاربرد در مطالعات اجتماعی - اقتصادی است. این روش ارتباط تنگاتنگی با ضریب همبستگی داشته و عموماً بطور همزمان در مطالعات مورد استفاده قرار می گیرد. تحلیل رگرسیون این امکان را برای محقق فراهم می کند تا تغییرات متغیر وابسته را از طریق متغیر های مستقل، پیش بینی و سهم هر

یک از متغیر های مستقل را در تبیین متغیر وابسته تعیین کند. (کلانتری، ۱۳۸۷ : ۱۶۹) برای تحلیل چند متغیره روش های مختلفی وجود دارد که در تحقیق حاضر بنابر آنچه گفته شد ، از روش گام به گام استفاده شده است که نتایج آن به شرح زیر می باشد:

تحلیل رگرسیون انجام گرفته تنها تا یک گام پیش رفته است. بر اساس جدول (۷) متغیر پاداش اجتماعی وارد معادله شده است که میزان ضریب همبستگی آن (R) با متغیر وابسته ۴۳۸/۰ بدست آمده است. در این مرحله ضریب تعیین برابر با ۲۹۳/۰ است. مقدار ضریب تعیین بیانگر این است که ۳/۲۹ درصد از میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد مربوط به متغیر مستقل پاداش اجتماعی و ۷/۷۰ درصد مربوط به سایر متغیرهاست. هر چه تعداد متغیر های مستقل کمتر باشد ضریب تعیین تعدیل شده به ضریب تعیین نزدیکتر است. همچنین مقدار خطای معیار (۴۵۳۱/۰) نشان دهنده میزان قدرت پیش بینی معادله رگرسیون است.

جدول (۷) : عناصر اصلی تحلیل چند متغیره به روش گام به گام

Model مدل	R همبستگی	R-Square ضریب تعیین	Adjusted R Square ضریب تعیین تعدیل شده	Std. Error of the Estimate خطای معیار
۱	۴۳۸/۰	۱۹۳/۰	۱۸۹/۰	۴۵۳۱/۰

جدول (۷) نشان می دهد که متغیر پاداش اجتماعی در سطح ۹۵ درصد (sig = ۰۰/۰) می باشد. این در حالی است که میزان sig سایر متغیر ها بیشتر از ۰۵/۰ بوده اند و به همین دلیل وارد معادله رگرسیون نشده اند.

جدول (۸) : عناصر متغیر های درون معادله برای پیش بینی متغیر وابسته (میزان گرایش)

نام متغیر	B	Beta	مقدار T	سطح معنی داری
پاداش اجتماعی	۳۴۶/۰	۴۳۸/۰	۷۷/۷	۰۰/۰

$$\text{sig}=\dots/\dots \quad t=112/11$$

$$a=0.88/1$$

بر اساس نتایج حاصله، معادله رگرسیون چند متغیر عبارت است از: $Y = a + b_1x$

هر یک از اجزای این معادله عبارتند از:

Y = مقداری از متغیر وابسته که در نهایت توسط متغیر داخل معادله تبیین می شود.

a = عرض از مبدا

B = ضریب رگرسیون

X = متغیر مستقلی که وارد معادله رگرسیون شده است.

بنابراین شکل نهایی معادله به صورت زیر در می آید:

$$Y = 346/0.88 + 0/11x$$

با مراجعه به مقدار بتا سهم و نقش متغیر پاداش اجتماعی در تبیین میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد مشخص می گردد، بطوریکه بر اساس بتای بدست آمده به ازای یک واحد تغییر در انحراف معیار پاداش اجتماعی، به اندازه $438/0$ در انحراف معیار متغیر وابسته تغییر ایجاد می گردد.

در نهایت در جدول (۹) متغیر هایی که در مرحله دوم رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام از معادله خارج شده اند، همواره با سطح معنی داری و مقدار T و همبستگی جزئی مربوطه نشان داده شده اند.

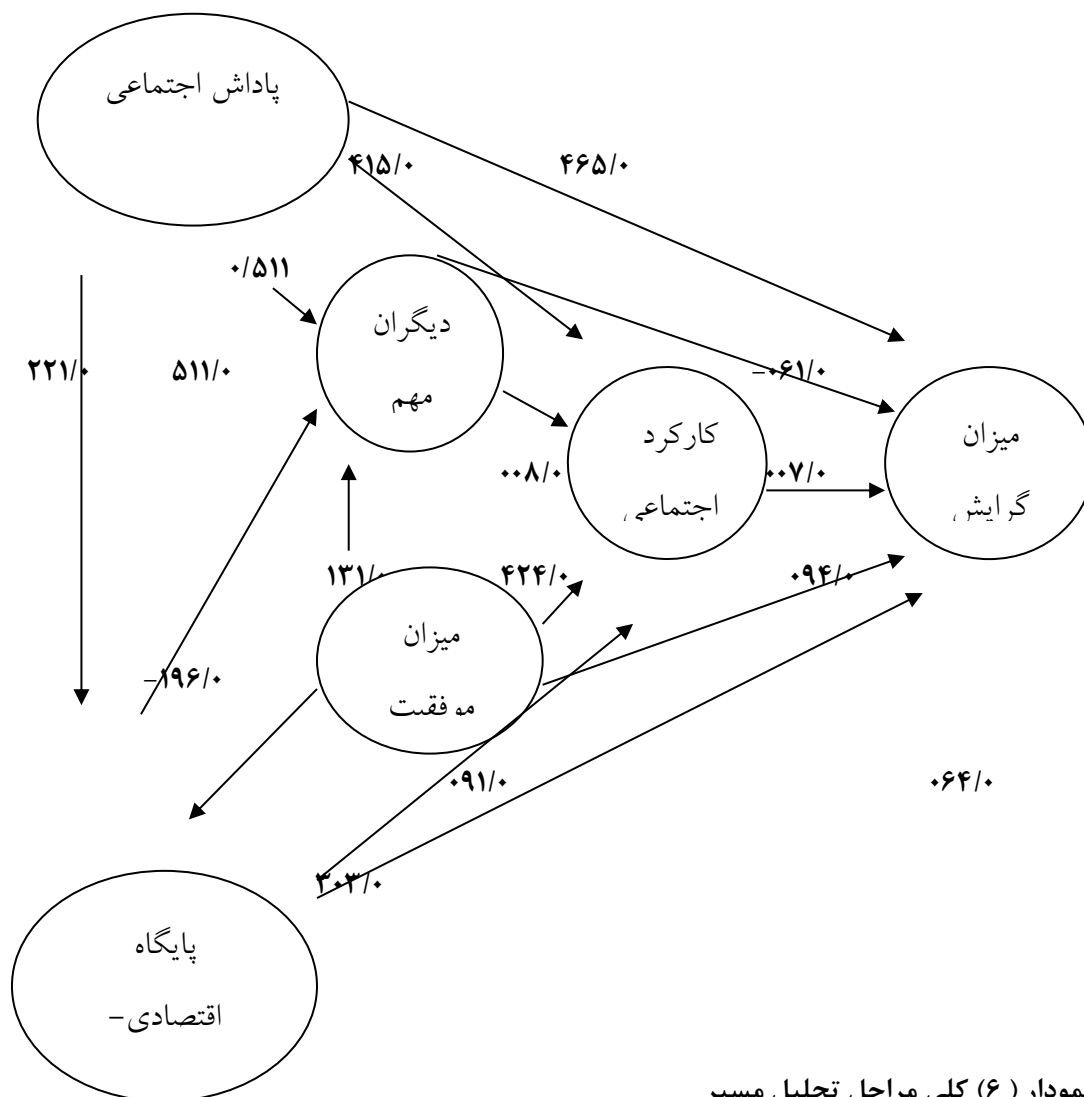
جدول شماره (۹): متغیر های خارج شده در مرحله دوم

نام متغیر	همبستگی جزئی	مقدار T	سطح معنی داری
میزان موفقیت	۱۰۳/۰-	۶۵۲/۱-	۱۰۰/۰
پایگاه اقتصادی-اجتماعی	۰۵۵/۰	۸۷۱/۰	۳۸۵/۰
کارکرد اجتماعی	۰۳۰/۰-	۴۷۰/۰-	۶۳۸/۰
دیگران مهم	۰۸۳/۰-	۳۲۲/۱-	۱۸۷/۰

تحلیل مسیر

این تکنیک ما را قادر می سازد اهمیت نسبی پیوند های مستقیم و غیر مستقیم متغیر ها را ارزیابی می کنیم و بدین ترتیب به فهم ساز و کار علی در بین متغیر ها کمک می کند. همچنین به ارزیابی میزان تطابق مدل با مجموعه ای از داده ها کمک می کند. (دواس، ۱۳۸۷، ۲۲۶ : ۲۲۶)) اهمیت و ارجعیت تحلیل مسیر در مقایسه با تحلیل همبستگی در این است که تحلیل مسیر امکان سنجش اثرات نسبی هر متغیر مقدم بر متغیر های بعدی یا وابسته را ابتدا از طریق مشخص کردن مفروضات مربوط به روابط علی و بعد از طریق تعیین اثرات غیر مستقیم متغیر های مستقل را فراهم می کند. (کلانتری، ۱۳۸۷، ۲۲۷ : ۲۲۷).

- نمودار کلی تحلیل مسیر

نمودار (۶) کلی مراحل تحلیل مسیر

حال که مدل نهایی تحلیل مسیر مشخص گردید می توان بر اساس ضرایب مشخص شده اثرات مستقیم، غیر مستقیم^۲ و اثر کلی^۴ متغیرهای مستقل بروابسته را بدست آورد. اثرات ذکر شده به شرح جدول (۱۰) می باشد.

جدول (۱۰) تاثیرات مستقیم، غیرمستقیم و کل مجموعه متغیرهای مستقل وابسته

اثر متغیر	مستقیم	غیرمستقیم	کل
کارکرد اجتماعی	۰۰۷/۰		۰۰۷/۰
دیگران مهم	-۰۶۱/۰	{۰۰۸/۰×۰۰۷/۰}=۰۰۵۶/۰	-۰۶۰/۰
پایگاه اقتصادی-اجتماعی	۰۶۴/۰	{۳۰۳/۰×۰۰۷/۰}+{-۱۹۶/۰}×{۰۰۸/۰×۰۰۷/۰}+{-۱۹۶/۰}×{-۰۶۱/۰}=۰۱۴/۰	۰۷۸/۰
میزان موفقیت	۰۹۴/۰	{۴۲۴/۰×۰۰۷/۰}+{۱۳۱/۰×۰۰۸/۰×۰۰۷/۰}+{۱۳۱/۰×{-۰۶۱/۰}} = -۰۰۵/۰	۰۸۹/۰
پاداش اجتماعی	۴۶۵/۰	{۴۱۵/۰×۰۰۷/۰}+{۱۳۱/۰×۰۰۸/۰×۰۰۷/۰}+{۵۱۱/۰×{-۰۶۱/۰}}+{۲۲۱/۰×۰۶۴/۰}+{۲۲۱/۰×۳۰۳/۰×۰۰۷/۰}+{۲۲۱/۰×{-۱۹۶/۰}×۰۰۸/۰×۰۰۷/۰}+{۲۲۱/۰×{-۱۹۶/۰}×{-۰۶۱/۰}}=۱۱۳/۰	۵۷۸/۰

معمولاً در تحقیقات اجتماعی شناسایی کلیه عوامل تاثیرگذار بر متغیر وابسته برای محقق امکان پذیر نمی باشد. بنابراین متغیرهای تحلیل مسیرهمواره می توانند تنها بخشی از واریانس متغیروابسته را تبیین کنند. (کلانتری، ۱۳۸۷: ۲۴۰).

مقدار واریانس (R^2) بدست آمده به روش Enter برای کلیه متغیرهایی که بنای آنان معنی دار بوده ۲۸۱/۰ می باشد. یعنی اینکه این متغیرها ۱/۲۸ درصد از گرایش به تحصیل را تبیین کرده اند. از طریق R^2 می توان واریانس تبیین نشده را محاسبه کرد. پس می توان گفت ۹/۷۱ درصد از این گرایش توسط این متغیرها تبیین نشده است.

۱- برای محاسبه اثرات غیرمستقیم، ضرایب مسیر را تا رسیدن به متغیر وابسته نهایی در هم ضرب کرده که در صورت وجود مسیرهای متعدد برای یک متغیر مستقل، حاصل ضرب ها را با هم جمع می کنیم.
 ۲- جمع اثرات مستقیم و غیر مستقیم

بحث و نتیجه گیری:

در این تحقیق ۵ فرضیه مورد بررسی قرار گرفت. فرضیه نخست به بررسی تاثیر کارکردهای اجتماعی مدارس سمپاد بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد پرداخت. این فرضیه ضمن انطباق کامل با نظریه کنش اجتماعی پارسونز و نظریه کنشی جیمز کلمن، در پیشینه تحقیق نیز با تحقیقات علی محمد حاضری در خصوص تحرک اجتماعی مدارس غیرانتفاعی همسومی باشد و با توجه به سطح معنی داری دو دامنه به دست آمده ($\text{sig} = 0.01/0$) که کمتر از میزان معیار است ($\text{sig} < 0.05/0$) فرض H_0 رد می شود و فرض H_1 تایید می شود و با $r = 0.214$ اسپیرمن و با ۹۵ درصد اطمینان می توان به وجود رابطه ی مستقیم و متوسط بین دو متغیر حکم داد. بنابراین کارکرد اجتماعی مدارس سمپاد بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد. عبارتی هرچه میزان کارکرد اجتماعی مدارس سمپاد بیشتر شود میزان گرایش به تحصیل به این مدارس نیز بیشتر می شود.

فرضیه دوم به بررسی تاثیر پایگاه اجتماعی و اقتصادی دانش آموزان بر میزان گرایش آنها به تحصیل در مدارس سمپاد پرداخت. این فرضیه با توجه به نتایج ذیل، با نظریه ماکس وبر در زمینه طبقه اجتماعی و نظریه تاثیر عوامل اقتصادی کارل مارکس انطباق دارد. ضمن اینکه تحقیقات جعفری در بلژیک و فرانسه و پژوهش های حسن طلایی در مورد تاثیر قشر بندی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و همچنین تحقیقات جیمز کلمن در مدارس امریکا و برخی تحقیقات دیگر همگی هم جهت با این متغیر بوده اند. چون میزان ضریب همبستگی اسپیرمن برابر با $R = 0.194$ بدست آمده است، حال با توجه به این که $\text{sig} = 0.002/0$ نتیجه می گیریم که پایگاه اقتصادی - اجتماعی بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد.

فرضیه سوم به بررسی تاثیر میزان موفقیت بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد پرداخت. این فرضیه با توجه به نظریه مبادله هومنز، و تحقیقات محمدرضا نوبختی و محمدرضا حق شناس در مورد تاثیر رابطه موفقیت اجتماعی بر رشد تحصیلی و همچنین رساله افشار شریفی و تحقیقات هایمن، در مورد برابری آموزشی و تاثیر آن بر موفقیت تحصیلی و با توجه به سطح معنی داری دو دامنه ای که به دست آمده است ($0.726/0$) $\text{sig} =$ که بیشتر از میزان معیار است ($\text{sig} > 0.05/0$) با این وجود H_0 تایید می شود یعنی میزان موفقیت تاثیری بر میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد ندارد. و با $R = -0.220$ اسپیرمن و با ۹۵ درصد اطمینان می توان به

وجود همبستگی ضعیف و معکوس بین دو متغیر حکم داد. در نتیجه میزان موفقیت بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیری ندارد.

فرضیه چهارم تاثیر پاداش های اجتماعی بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد را مد نظر داشت. این فرضیه با توجه به نظریه مبادله و پاداش اجتماعی پیتر بلاو برخی از قضایای هومنز ، و همچنین تحقیقات محمد امین قانعی را در مورد انگیزه گرایش دختران و زنان جوان به تحصیل و میزان رابطه خطی بین دو متغیر پاداش اجتماعی و میزان گرایش برابر با 0.438 بدست آمده است در ضمن با توجه به اینکه سطح آزمون را $\alpha = 0.05$ در نظر گرفته و میزان $\text{sig} = 0.000$ بدست آمده است می توانیم با مقایسه این دو مقدار، فرض صفر یعنی وجود نداشتن رابطه خطی بین دو متغیر تحت بررسی را رد کنیم. و به وجود تأثیر شدید و مستقیم بین دو متغیر حکم داد. بنابراین پاداش های اجتماعی بطور مستقیم و با شدت زیادی بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد.

فرضیه پنجم بر تاثیر دیگران مهم بر میزان گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد پرداخت. این فرضیه منطبق بر نظریه مید در دیگری به طور اعم (دگرعام) و نظریه کنش متقابل اجتماعی بلومر و همچنین تحقیقات پروه پژوهشی شارلو در مورد برخورد معلمان و دیگران که بر مسیر حرکت دانش آموز تاثیر بسیار جدی می گذارد ، میباشد. و با توجه به سطح معنی داری دو دامنه به دست آمده ($\text{sig} = 0.013$) که بیشتر از میزان معیار است ($\text{sig} > 0.05$) فرض یک تایید می شود یعنی متغیر دیگران مهم بر میزان گرایش به تحصیل در مدارس سمپاد تاثیر دارد. و $R = 0.14$ اسپیرمن با 95% درصد اطمینان می توان به وجود تأثیر ضعیف و مستقیم بین دو متغیر حکم داد. در نتیجه می توان گفت که دیگران مهم (پدر، مادر، دوستان و معلمان...) بر میزان گرایش دانش آموزان به مدارس سمپاد تاثیر دارند.

نتایج کلی نشان می دهد که در بین تمام فرضیات تنها یک فرضیه همبستگی معکوس نسبت به متغیر وابسته را نشان داده است. در نقطه مقابل بیشترین همبستگی متغیر مستقل ((پاداش اجتماعی)) را با متغیر وابسته داشته ایم ، ضمن اینکه بقیه متغیرهای مستقل با ضریب همبستگی مثبت اما با میزان کمتری نسبت به متغیر وابسته توانسته اند نقش داشته باشند. بطور کلی با توجه به یافته ها و تجزیه و تحلیل های به عمل آمده نشان دهنده

این واقعیت است که عوامل جامعه شناختی بر میزان گرایش به تحصیلی دانش آموزان در مدارس راهنمایی پسرانه سمپاد استان لرستان تأثیر بسزایی دارد.

پیشنهادات

۱. باتوجه به نقش تاثیرگذار عوامل جامعه شناختی در گرایش دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد ، ضرورت دارد برنامه ریزان و مسئولین امر توجهات لازم را در این خصوص داشته باشند.

۲- نظر به اینکه بیشترین تأثیر مربوط به متغیرپاداش اجتماعی بر میزان گرایش تحصیلی دانش آموزان به تحصیل در مدارس سمپاد می باشد ، ضرورت دارد، تحقیقات لازم را در زمینه نقش پاداش اجتماعی در دوران ابتدایی و متوسطه در مدارس عادی و خاص بصورت پانلی انجام دهند و از این طریق به دلایل تفاوت در میزان گرایش به اینگونه مدارس(عادی و خاص)بپردازند،تازمینه های لازم جهت ایجاد تعادل نسبی در این میزان گرایش،حاصل شود.

محدودیتها

مهمترین محدودیتی که درانجام این پژوهش وجود داشت مربوط به مشکلات و بروکراسی زمان بر اخذ مجوز انجام پژوهش در سازمان آموزش و پرورش بود.

منابع:

- ۱- آرمند ، محمد .۱۳۷۲. نقش خانواده در پیشرفت تحصیلی فرزندان . پیوند . شماره ۱۶۸ .
- ۲- ادیبی ، حسین.و عبدالمعبود انصاری .۱۳۸۵. نظریه های جامعه شناسی . تهران : جامعه .
- ۳- ازکیا ، مصطفی ، وعلیرضا دربان آستانه.۱۳۸۲. روش های کاربرد تحقیق . تهران: کیهان .
- ۴- افشار شریفی، تنها . (۱۳۸۷) . رساله با عنوان بررسی رابطه پایگاه خانواده و موفقیت تحصیلی فرزندان دبیرستان پسرانه خرم دره زنجان در سال (۱۳۸۷) . رساله . ادبیات . دانشکده ادبیات . دانشگاه سیستان و بلوچستان .
- ۵- بیکر، ترزال .۱۳۸۶. نحوه انجام تحقیقات اجتماعی ترجمه هوشنگ نائبی . تهران : نشرنی.
- ۶- پیوندی ، سعید .۱۳۷۹. نشریه علوم تربیتی . تعلیم و تربیت . دوره ۳ . شماره ۶۳
- ۷- تنهایی ابوالحسن ، .۱۳۷۷. درآمدی بر مکاتب و نظریه های جامعه شناسی . تهران :مروندیز
- ۸- توسلی، غلام عباس ۱۳۷۰. نظریه های جامعه شناسی . تهران : سمت
- ۹- چلیپی ، مسعود . ۱۳۷۵ . جامعه شناسی نظم : تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی . تهران : نشر نی .
- ۱۰- حافظ نیا ، محمدرضا . ۱۳۸۲ . مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی . تهران : سمت .
- ۱۱- حبیب پور، کرم . و رضا صفری . ۱۳۸۸. راهنمای جامع کاربرد دی spss در تحقیقات پیمایشی . تهران: لویه.

- ۱۲- حدادی ، علیرضا فرامرزی ، سالار .۱۳۸۸. وضعیت تحصیلی و رفتاری دانش آموزان کم توان ذهنی مرزی در مدارس عادی. روانشناسی کاربردی . سال سوم پاییز .شماره ۳ . پیاپی (۱۱).
- ۱۳- خدایی ، ابراهیم ، قلخانباز ، فاطمه . ۱۳۹۳ . تاثیر پایگاه اقتصادی و اجتماعی داوطلبان کنکور بر موفقیت تحصیلی آنها. فصلنامه مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی . دوره ۴ . شماره ۵. صفحات ۷۹-۵۵.
- ۱۴- دادگر، شوریده . (۱۳۷۵) . بررسی رابطه اجتماعی- اقتصادی خانواده و نگرش دانش آموزان دختر سال آخر دبیرستانهای دولتی تهران نسبت به ادامه تحصیل در دانشگاه . رساله . جامعه شناسی . دانشگاه تهران .
- ۱۵- ذوالفقاری ، ابوالفضل . (۱۳۷۰) . تیزهوشان تهران با تکیه بر پایگاه طبقاتی و متغیرهای اجتماعی ، اقتصادی ، فرهنگی در مقایسه با دانش آموزان عادی . پایان نامه کارشناسی ارشد . جامعه شناسی . دانشگاه تهران .
- ۱۶- زارع شاه آبادی ، اکبر، بنیاد ، لیلا . ۱۳۹۳ . بررسی موثر بر نابرابری آموزشی در بین دانش آموزان شهر کازرون . جامعه شناسی مطالعات جوانان . بهار ۱۳۹۳ ، دوره ۴ ، شماره ۱۳ ؛ از صفحه ۳۹ تا صفحه ۶۸ .
- ۱۷- زارع ، بیژن . ۱۳۸۲ . نقش خانواده در تکوین شخصیت اجتماعی دانش آموزان . پژوهش فرهنگی . دوره دوره ۲ شماره ۶.
- ۱۸- زاده محمدی ، علی رحیدری ، محمود جندقی ، غلامرضا پوراعتقاد ، حمیدرضا مملک خسروی ، غفار سعادت مند ، نیره السادات . ۱۳۸۵ . بررسی رابطه عوامل خانوادگی در وضعیت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه استان قم . خانواده پژوهی : پاییز ۱۳۸۵ ، دوره ۲ ، شماره ۷ ، از صفحه ۲۳۹ تا صفحه ۲۵۶ .
- ۱۹- شارع پور، محمود . ۱۳۹۰ . جامعه شناسی آموزش و پرورش . تهران : سمت .
- ۲۰- علاقه بند، علی . ۱۳۹۱ . جامعه شناسی آموزش و پرورش . تهران : نشر روان .
- ۲۱- کلانتری، خلیل . ۱۳۸۷ . پردازش و تحلیل داده ها در تحقیقات اجتماعی - اقتصادی . تهران . فرهنگ صبا .
- ۲۲- کوزر، لیوئیس . ۱۳۸۸ . زندگی و اندیشه بزرگان جامعه شناسی . ترجمه محسن ثلاثی . تهران : علمی
- ۲۳- کیانی ، مژده . ۱۳۹۱ . کاربرد کامپیوتر در علوم اجتماعی . تهران : دانشگاه پیام نور .
- ۲۴- کچوئیان ، حسین . وعلی آقاپور . ۱۳۸۵ . کندوکاو در نابرابری های آموزشی در ایران . اقتصاد و راهبرد «یاس» . دوره ۳ . شماره ۷ .

- ۲۵- گلشن فومنی، محمد رسول. ۱۳۷۵. جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران: شیفته .
- ۲۶- گیدنز، آنتونی. ۱۳۸۷. جامعه شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: کتابخانه ملی ایران .
- ۲۷- منصور فر، کریم. ۱۳۸۵. روشهای پیشرفته ی آماری همراه با برنامه های کامپیوتری. تهران: دانشگاه تهران.

۲۸-Alagheband, ali,(۱۹۷۳) . the public school teacher in Iran: social origin, status, and career orientation,Ph.D,dissertation,southern III University.

۲۹-Coleman James S .,(۱۹۶۸) . Education and Political Development, Princeton university press

۳۰- Coleman, james j .s.(۱۹۶۱):the adolescent society: the social life of the teenager and its impact on education :New york: Free press

۳۱- Durkheim , Emile ,(۱۹۵۶). Education and Sociology, The free Press.

Analysis of social factors affecting the tendency to study in Sampad schools

Abstract

Objective: As it is evident today, the tendency of students to continue their education in Sampad schools is increasing. Considering the selection factors of these schools, the researchers intend to analyze this tendency with a sociological approach. Therefore, the purpose of this study is to investigate the social factors affecting students' attitudes toward Lorestan Sampada high school students in the academic year ۲۰۱۹-۲۰۲۰. The investigation is done.

Materials and Methods: In this study, survey method was used. The statistical population of this study included all male students of Sampad boys' guidance schools in Lorestan province in two cities of Khorramabad and Boroujerd. Due to the small number of the statistical population, the census method was used to select the sample

size. A researcher-made questionnaire was used to measure the concepts and variables in this study. In this study, five hypotheses have been examined. Spearman and Pearson and Kendall correlation coefficients as well as stepwise regression and path analysis were used for data analysis due to the close correlation with the correlation coefficient.

Results: The results of the analysis show that the social function of Sampad schools and socioeconomic status of students and social pedagogy and other important factors influence students' tendency to study in Sampad schools.

Conclusion: According to the findings and analyzes, it is shown that sociological factors have a significant influence on the educational attainment of students in Sampad boys' guidance schools in Lorestan province.

Keywords: Educational tendency, Sampad schools, Social factors, Lorestan

